

İDARİ YARGILAMA USULÜ HUKUKU
AÇIK DERS MATERYALİ
3-B
K. Burak ÖZTÜRK

İDARİ YARGI YERLERİ

TÜRK İDARİ YARGI ÖRGÜTÜNDE MAHKEMELER

- İdare Mahkemeleri
- Vergi Mahkemeleri
- Bölge İdare Mahkemeleri
- Danıştay

BÖLGE İDARE, İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU

2576 sayılı BİİVMK, m. 2:

“1. Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumları ve iş hacmi gözönünde tutularak Adalet Bakanlığınca kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur.

2. Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin kuruluş ve yargı çevrelerinin tespitinde, İçişleri, Maliye Bakanlıkları ile Gümrük ve Tekel Bakanlığının görüşleri alınır.

3. Bu mahkemelerin kaldırılmasına veya yargı çevrelerinin değiştirilmesine, İçişleri, Maliye Bakanlıkları ile Gümrük ve Tekel Bakanlığının görüşleri alınarak, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir”.

İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİNİN OLUŞUM VE GÖREVLERİ

2576 sayılı BİİVMK, m. 4: “İdare ve vergi mahkemelerinde birer başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Mahkeme kurulları, başkan ile iki üyeden oluşur. Başkanın yokluğunda kıdemli üye başkana vekillik eder”.

- ❑ İdare ve vergi mahkemeleri, idari yargı kolunda ilk derece mahkemesi olarak görev yaparlar.
- ❑ Vergi mahkemeleri, görev alanı 2576 sayılı Kanun’un 6. maddesinde belirlenen özel görevli yargı yerleridir.
- ❑ İdare mahkemeleri ise, 2576 sayılı Kanun’un 5. maddesi uyarınca, idari yargı kolunun genel görevli yargı yerleridir.

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİNİN OLUŞUMU

2576 sayılı BİİVMK, m. 3:

“1. Bölge idare mahkemeleri, başkanlık, başkanlar kurulu, daireler, bölge idare mahkemesi adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur.

2. Bölge idare mahkemelerinde biri idare diğeri vergi olmak üzere en az iki daire bulunur. Gerekli hâllerde dairelerin sayısı, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca artırılıp azaltılabilir.

3. Dairelerde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur”.

2576 sayılı Kanun, m. 3/F: “Her daire, bir başkan ve iki üyenin katılımıyla toplanır...”.

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ

2576 sayılı BİİVMK, m. 3/A:

“Bölge idare mahkemelerinin görevleri şunlardır:

- a) İstinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak.
- b) Yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak.
- c) Diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak.”

2577 sayılı İYUK, m. 27/7: “Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında (...) bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hakim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir”.

DANIŞTAY

2575 sayılı DK, m. 1: “Danıştay, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiŐ Yüksek İdare Mahkemesi, danıŐma ve inceleme merciidir”.

Danıştay’ın yargısal görevi: “Danıştay, idar mahkemelerce verilen ve kanunun baŐka bir idar yargı merciine bırakmadıŐı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar” (Anayasa, m. 155/I).

Anayasa m. 155/3: “Danıştay yelerinin dörtte üçü, birinci sınıf idar yargı hkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulu; dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından Cumhurbaşkanı; tarafından seçilir”.

DANIŞTAY

Danıştay yargısal görevlerini aşağıdaki organlar aracılığıyla yerine getirir:

- Dava Daireleri
- İdari Dava Daireleri Kurulu
- Vergi Dava Daireleri Kurulu
- İçtihatları BirleŐtirme Kurulu

DAİRELER

Danıştay'da on dört dava dairesi bulunmakta iken, 2575 sayılı Kanun'un 13. maddesinde yapılan ve 23.07.2016 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik uyarınca dava dairesi sayısı dokuz olarak belirlenmiştir.

Ancak yine aynı tarihte yürürlüğe giren geçici 27. maddenin 13. fıkrası uyarınca, "Başkanlık Kurulu, iş durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç yıl içinde daire sayısını 13 üncü maddede öngörülen daire sayısına indirir. Ancak bu daireler, Başkanlık Kurulunca kapatılıncaya kadar görevlerine devam ederler".

Halen Danıştay'da on dört dava dairesi bulunmaktadır. Bunlardan dördü vergi, onu ise idari dava dairesi olarak görev yapmaktadır.

2575 sayılı Kanun, m. 13/2: "Her dairede bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Heyetler bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır, salt çoğunluk ile karar verir. Üye sayısının yeterli olması halinde birden fazla heyet oluşturulabilir. Bu durumda, oluşturulan diğer heyetlere, heyette yer alan en kıdemli üye başkanlık eder. Müzakereler gizli yapılır".

İDARİ VE VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULLARI

2575 sayılı Kanun, m. 17:

“1. İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir. Kurullarda görevlendirilen asıl üyeler, üst üste en fazla iki dönem görevlendirilebilir. Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır. Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.

(...)

3. Toplantı ve görüşme yeter sayısı İdari Dava Daireleri Kurulu için on beş, Vergi Dava Daireleri Kurulu için ise on birdir”.

2575 sayılı Kanun, geçici madde 24:

“1. 31/12/2019 tarihine kadar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

- a) İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen on dört üyeden oluşur. Kurula, Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri, bunların bulunmaması halinde Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.
- b) Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu göz önüne alınmak suretiyle üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.
- c) Toplantı ve görüşme yeter sayısı on birdir. Kararlar, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır”.

İÇTİHATLARI BİRLEŐTİRME KURULU

2575 sayılı Kanun, m. 18:

“1. İçtihatları Birleőtirme Kurulu, Danıştay Başkanı, BaŐsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulur.

2. Toplanma ve görüşme yetersayısı en az otuzbirdir. Toplantıda hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemsiz üye Kurula katılmaz.

3. Esas hakkındaki kararlar, birinci toplantıda Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, bu toplantıda karar yetersayısı sağlanamaz ise ikinci toplantıda mevcudun salt çoğunluğu ile verilir. Kurulun diğer kararları oyçokluğu ile verilir.”.